

УРОК
17

ДА ПРАВИШ ДОБРО

Допълнителни занимания за грамотност:
Съществителни имена, видове съществителни,
род и членуване.

Указания за доброволци, учители и деца

Скъпи учители и доброволци, уважаеми деца,
в този урок ще си говорим за приятелството. Ще засегнем и малко за това как се
пишат правилно съществителните, защото те са голяма част от речта ни.

ВЪПРОСИ ???

- **Защо си помагаме?**
- **Какво печелим, ако помогнем на най-добрия си приятел да си оправи колата?**
- **Защо ни е да помогнем на бездомник, който спи на улицата?**

ДИКТОВКА

Прочетете стихотворението. Кои са тези хвърчащи хора? Направете диктовка с първите
два куплета.

„За хвърчащите хора“, Валери Петров

Те не идат от космоса,
те родени са тук,
но сърцата им просто са
по-кристални от звук.

И виж, ето ги, литват над балкони с пране,
над калта, над сгурията в двора,
и добре, че се срещат единици поне
от вида на хвърчащите хора!

А ний бутаме някак си
и жени ни влекат,
а ний пием коняка си
в битов някакъв кът,

и говорим за глупости, важно вирейки нос,
или с израз на снобска умора,
и изобщо стараем се да не става въпрос
за вида на хвърчащите хора.

И е вярно, че те не са
от реалния свят,
не се срещат на тениса,
нямат собствен „Фиат“,

но защо ли тогава нещо тук ни боли,
щом ги видим да литват в простора –
да не би да ни спомнят, че и ний сме били
от вида на хвърчащите хора?

УПРАЖНЕНИЯ ПО ПРАВОПИС

- **Правила:**
 - ябъкла, ябълкаТА; дърво, дървоТО - членуваните съществителни имена назовават познати, определени предмети. Например: градината, дървото, ябълката.
 - **МЪЖКИ РОД**
 - Пълен член: -ът/-ят
 - Ако съществителното име е от м. р., ед. ч. и можем да го заменим с думата ТОЙ, пишем пълен член.

УРОК
17

ДА ПРАВИШ ДОБРО

Допълнителни занимания за грамотност:
Съществителни имена, видове съществителни,
род и членуване.

УПРАЖНЕНИЯ ПО ПРАВОПИС

Ако вършителят на действието е предмет или лице, назовано със същ. име от м. р., ед. ч.
- Кратък член -А/-Я.

Ако съществителното име е от м. р., ед. ч. и можем да го заменим с думата НЕГО,
пишем КРАТЪК член.

• ЖЕНСКИ РОД

- Винаги се членуват с - ТА.

ПРИМЕР: вечер, жена, коза, слабост, свещ, книга, река, вода.

- Съществителните от женски род, които завършват на -Т, когато се членуват се пишат
с двойно -Т; Съществителните, които завършват на -Щ, също създават проблем.

ПРИМЕР: нощ + та = нощта, свещ +та= свещта, пещ + та = пещта.

младост, пролет, мощ, пот, крепост, местност.

• СРЕДЕН РОД

- Винаги се членуват с – ТО.

ПРИМЕР: дете, село, коте, теле, момче.

• МНОЖЕСТВЕНО ЧИСЛО

- Винаги се членуват с – ТЕ.

ПРИМЕР: очи, ръце, ветрове, деца, класове

● Подредете думи в колонки – на членувани и нечленувани.

зъб, заек, радостта, куче, болестта, детето, коли, чаша, масата, вълкът, конете,
молива, блуза, розата, море, игри, деца, книга, полето, водата, река, свещ, мост, пост,
телефона, паста, болестта.

Членувани	Нечленувани

● Членувайте думите в скобите.

Бабата извадила житената питка от (пещ)_____.

Болното птиче усети (помощ)_____ на детето.

През (нощ)_____ завая пухкав сняг.

(Мощ)_____ на дъба победи бурята.

(Лекар)_____ влезе в стаята.

Повикаха (лекар)_____ за преглед.

(Ученик)_____ написа домашното си.

УРОК
17

ДА ПРАВИШ ДОБРО

Допълнителни занимания за грамотност:
Съществителни имена, видове съществителни,
род и членуване.

● **Допълнете определителния член в думите.**

Когато навън завали първият сняг и всичко побелее, радост_ на деца_ няма край.
Те бързо изкарват своите шейни, за да се пързаят върху току-що падналия сняг.
Къщи_ се гушат в снега като кристални палати, посипани с бял вълшебен прашец.
Той се стопява, щом чуе вест_ от пролет_. Слънце_ подава радостни лъчи зад облаци_.
После светва в усмивка и засияло в небосвод_, се любува на пързалки_ и викове_
на деца_. Шейни_ летят и радост_ няма край.

● **Членувайте същ. имена в текста. Препишете го красиво и четливо в тетрадките си.**

Строеж..... на завод..... в село Сърнено не закъсня. Щом настъпи пролет.....
селяни..... започнаха да разчистват мястото и да копаят основите. Жени.... копаеха, а
мъже.... товареха и извозваха пръст..... През нощ..... завая дъжд.
Когато изкоп..... беше готов, почнаха да взят пясък..... и вар..... Тухли.... и
греди.... докараха от град.....
Строеж..... започна. Скоро ясно пролича къде ще бъде фурна....., баня..... и
магазин.....
Радост.....на младежи.... нямаше край. Скоро село Сърнено ще има и нов
киносалон.

УПРАЖНЕНИЯ ПО АРИТМЕТИКА

● **Пресметнете:**

$371 \cdot 3 = \dots\dots$	$120 \cdot 4 = \dots\dots$	$202 : 2 = \dots\dots$	$450 : 6 = \dots\dots$
$55 \cdot 9 = \dots\dots$	$182 : 4 = \dots\dots$	$636 : 6 = \dots\dots$	$73 \cdot 8 = \dots\dots$
$322 \cdot 3 = \dots\dots$	$204 : 3 = \dots\dots$	$431 + 263 = \dots\dots$	$670 - 453 = \dots\dots$

ПРАКТИЧЕСКА ЗАДАЧА

- **Разкажи в няколко изречения за най-добрия човек, когото познаваш?**
- **Ако видиш болно коте на улицата и болен човек, на кого би помогнал пръв? Ако можеш и на двамата, какво би направил?**